

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA
AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRIEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön. — ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Községek, papok,
gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi
s körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. — Egy példány 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ: BETEGH PÁL LAPTULAJDONOS

FŐMUNKATÁRS: FÜLEI SZ. LAJOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Kossuth Lajos utca 15. szám, hova
kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Apróhirdetések szavankint
4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint
Nyílt-tér sora 1 K. — M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. sz.

Szabadság ünnepén.

Március 15.

(F—i.) Itt vagy zengő tavasz! Játszi napsugárral, fakadó lombbal, vidám dallal, életkedvvel...
Itt vagy szép tavasz! Te, a természet fagyos börtönéből felszabadult élet mosolygó üdve...
Új életet, boldogságot hirdető megjelenéssel egyidejűleg, fenséges harmoniában tűnik föl
hazánk dicsőséges ünnepe, nemzetünk ujjászületésének évfordulója: *Március tizenöt.*

Hozzád, a szép tavaszhoz hasonlóan, hinti szét ez a nap a szabadság után sovárgó lélek sugarait.
A szabadság! Az emberiség legszebb kincse, nemes büszkesége... Szabadság nélkül nincs
ember, nincs haza!

Ez a tudat vezette őseinket. Ez a szent ideál teremtette világhírű hőseinket, kiknél Roland,
Lancelot, a Niebelung hőse, Siegfried, sem voltak nagyobbak, vitézebbek...

Ők szabadságot szereztek, hazát alapítottak, melynek fénye oly sok századon keresztül hirdette
a magyar nemzet ragyogását. Joggal énekelték a regösök: *Merre nap járt, merre hír szállt három tenger-
partnál, délcegebb nép, boldogabb nép nem volt a magyarnál...*

Ámde egy szomorú akkord is belevegült ebbe a szép énekbe: *Világverő Mátyás sirján még a
virág zöldül s a dicsőség már is eltűnt a szép magyar földről...*

A nemzeti királyok dicsőséges korszaka után gyászos emlékü, nehéz napok jöttek... Ha vitéz
őseink nem neveltek volna bennünket szabadságra, a sok csapás és szenvedés megtört volna s a vér-
zivataros századok küzdelmein elvérzünk...

De a magyar bizott Istenben, a magyarok Istenében, aki égő könyeinkben ragyogtatta föl a
szebb jövő reményének szivárványát.

Caraffáról, az eperjesi hóhérről mondják, hogy Bécsben palotát építtetett, melynek kapujára ezt
iratta: „*Ex lacrimis hungarorum*“, a magyarok könyeiből.

Sokat csalódott nemzetünk könyeit mindegyre fölfakasztották ellenségeink... Keserőségeink
felhőiből ma is előtörnek a könyek... A szenvedés azonban megerősített és megacélozta izmainkat.

Az igaz ügygyel járó nemes öntudatunk csüggedni nem hagyott. *Lesz még ünnep a világon!* — sugta
nekünk a költő lelke...

Te is ezt a sovárgott ünnepet hirdeted *Március tizenöt!* Nemzeti multunk dicsőséges dátuma!

A te jelszavadra kelt új életre a gondolat, a nyelv, a jog szabadsága...

Alkut nem ismerő hangján
Tizenkét pont, mit kért a nép.
Szemében büszke láng lobog,
A Tyrteus előre lép:
Arcán az égi fény. Miként
Szabadság szent apostola
Beszél a mennydörgés szaván:
Nem alkuszunk! Most vagy soha!
Szabad, független nép leszünk,
Vagy egytől-egyig elveszünk!

És nemsokára elborult a nap. Nehéz idők jöttek... Miért beszéljem el újra és újra? Ki tudja
mikor jő meg a lelkünk mélyén élő függetlenség teljes megvalósulásának ünnepe? Nyugodjunk meg addig
is a nemzetek sorsát intéző Gondviselés intézkedésében. Ő tudja miért sujt vagy emel. De egyben biz-
tosak lehetünk: hogy a nemes ideálokért küzdő népet végképp el nem hagyja...

A mi sziveinkben élő és termő mag: vértanuink lelke. Boruljunk le sirjaikra. Vértanuk vérével
áztatott földből nőtt ki a szabadság fája.

„*Egy világot borít be már a fa lombjaival; — így imádkozott Kossuth e napon a debreceni nagy
templomban — tavaszod kinyitá a századokon át fogamzott bimbókat. Tartsd meg Uram, a szabadságnak ezt a
fáját s engedd, hogy a kiomlott ártatlan vérért a kiszenvedett népeknek dúsan teremje meg gyümölcsét!*“

A műkedvelői szinelőadások.

Sohasem helyeseltém azt, hogy az iskolás-növendékekkel, avagy a felnőtt ifjúsággal is azok vezetői, oktatói szindarabokat adassanak elő, s a farczádi műkedvelők Székelyudvarhelyen f. hó 11-én rendezett szinelőadása, ez álláspontomat meggyőződéssé érlelte.

Nem azért adok e véleményemnek itt e helyen kifejezését, mintha a farczádi ifjúság nagyratörő buzgóságát el nem ismerném, azt a tanulni vágyást, odaadó szorgalmat, melylyel e darabot Margitay Dezső „Cserebogár” c. népszínművét betanulták, s a rendező Molnár Aladár tanítónak azon fáradságát, mit e darab betanítása körül kifejtett, méltányolni ne tudnám, hanem teszem azon szempontból, hogy igénytelen véleményemmel, ha csak egy porszemnyivel is hozzájáruljak azon helyes felfogás kialakulásához, hogy a szindarabok betanulása és előadása nem az iskolás és felnőtt ifjúság számára valók, de az ahoz értő és azt rendszeresen tanuló hivatásos színészeknek, kik az egyes darabokat, több-kevesebb művészettel adják elő, s így a közönség várakozását kielégítik.

Épen azért állítom, hogy kárbaveszett fáradság ilyen célok elérése után törekedni, mert hiszen lehet-e jó előadást várni olyan műkedvelőktől, kik vagy egyáltalán nem, vagy csak egy-két szinelőadást nézhettek meg, s abból is csak a könnyebb részeket, a jóízű humort ha látták.

Silány babért nyújt a társadalmilag működni szerető tanítónak, az értelmi vezetőknek Thália mezeje, s tán még silányabb azon erkölcsi haszon és szellemi épülés, a mit az ifjúság nyer a szindarabok betanulásával és a közönség azok előadásának meghallgatásával. Mert ha jelen előadást, csak a műkedvelők játékaról írni szokott kritikával is méltatnók, csupán a darab jósága és egyeseknek nagy igyekezettel elmondott szerepe révén szólhatnánk némi sikerről. Ámde a hallgatóság kilenczted része nem tekinti az, hogy a kezdet nehézségeivel sem tudtak megbirkózni lelkesülni tudó műkedvelőink, hanem csupán az eredményt vizsgálja, s a szentenciát tartózkodás nélkül kimondja, hogy egy millenniumban bőven elég egy ilyen előadás.

Nem is szólok részletesebben arról, hogy egyes részeket, sokszor kalandos szerepek betanulása, meg az esetleges felügyelet nélküli együttléte a két nembeli ifjúságnak, mennyi erkölcselenségnek lehet kuforrásává, a bűnnek szülőanyjává s a felnőttek között még a házasságok megtörőjévé is, mert feltetelezem ilyen alkalmakkor a legszigorubb fegyelmet és a legnagyobb rendet, hanem csak azt említem fel, hogy a szindarabok betanítása heteken át igénybe veszi úgy a tanítónak, mint az ifjúságnak minden szabad idejét s így mellőzni kénytelen, a helyesebb irányú népművelési eszmék lelkes munkálását.

Tekintsenek el hát a népművelői, értelmi vezetői a szindarabok művelésétől, e helyett inkább rendezzenek úgy az iskolában, mint a felnőttek körében hazafias ünnepélyeket, szavaló estélyeket, szép és oda illő költemények, prózai, alkalmi beszédek s esetleg párbeszédek és egy-két szólamu énekek betanulásával. Ezekkel, ha még egy-egy felolvasással is fűszerezik az ahoz értő egyének, a műsorokat, többre mennek, s többet használnak a nép és az ifjúság erkölcsi nevelése és hazafias érzésének fejlesztése körül, mint a szindarabokkal. S végül gyenge szárnypróbálgatásokkal ne akarjunk egyszerre nagyobb intelligenciájú és műzslésű közönség előtt babérokat szerezni, mert igen könnyen az ellenkezőjét érjük el. (y)

Az ipari munkások szabad lyceuma.

Luckhaub Gyula róm. kath. főgimnáziumi tanár tartott a múlt vasárnap előadást az iparosok lyceumán, mintegy 100 hallgató jelenlétében. Ismertette a fizika köréből azon nevezetesebb jelenségek, tünetmények egy részét, melyek a gyakorlati életben is nagy szerepet játszanak; így a surlódást, mely a testeknek nem tökéletes simasága következtében keletkezik. A testeken levő kisebb kiemelkedések teszik lehetővé a testeknek a mozgását, így az ember járását, a gépek mozgását stb., hol a forgó mozgás átváltozik haladó mozgássá.

Télen a jégen és a megfagyott havon könnyebb a gördülő mozgás s hogy a járművek mozgását nehezebbé tegyük, átváltoztatjuk csuszó mozgássá, azaz szánat használunk. Gépeknél a surlódás csökkentése szempontjából, hogy tulságos nagy meleg ne fejlődjen ki, a mozgó szerkezetet olajjal kenik meg. A mozgás egyik legnagyobb akadálya tehát a surlódás, akadály azonban a levegő is, mert légüres térben, a mit kísérlettel be is bizonyított, a testek csaknem egyforma sebességgel szaladnak. Ellenálló közeg a víz szintén.

Majd áttér a hő elmélete és tüneteményeire. Tapintásunkkal a testek hőfokát nem tudjuk pontosan megállapítani, mert a hőérzésünk igen könnyen változik és alakul, az érzéketlen folyadékok azonban mindig egyformán viselkednek a hő iránt s így állapították meg a víz fagyási hőmérsékletét, a higanyból készült hőmérőn, fagypontnak (0 fok) és Celsius szerint aztán a víz forrásáig a hőmérő emelkedését 100 részre, Reaumur szerint pedig 80 részre (fokra) osztva be. A hő a testeket kiterjeszti, ezt bemutatta többféle kísérlettel s utalt arra is, hogy a kovács, mikor a kerékre a ráfot huzza fel, kimelegíti, hogy annál könnyebben végezhesse munkáját és hogy a keréket a kihűlő és így összehúzódó ráf szilárdan összetartsa. A testek a hőséget el is vezetik; legjobb hővezetők a fémek, kevésbé jók a pamut, szalma stb. Ezért, hogy télen testünk melege ne vezettessék el, gypajuruhát viselünk, a szivattyus kutak csöveit szalmával szokták becsavarni stb. A folyadékokban a meleg áramlást idéz elő, ugyszintén a levegőben is, miből keletkezik aztán a szél. A hőségek legnagyobb forrása a nap, oly nagy mennyiségű meleget lövelnek a földre a napnak hősugarai, hogy egy év alatt a földön 30 méter vastag jégréteget tudna feloldani. De forrása a melegnek a föld is, a mit tapasztalhatunk onnan, hogy minden 33 méternyi mélységben egy fokkal melegebb van, így a bányákban tűz nélkül is a legesikorgóbb télen nyáriás öltözetben dolgozhatnak a munkások. Hőséget fejleszt a testünkben végbemenő lassu égés is s még több test.

Sok érdekes kísérlettel fűszerezte tanulságos előadását, melyek a hallottak maradandóságának biztosítására, igen lényeges befolyással vannak. Az előadás végeztével Kovács Albert szava: ta igen ügyesen Petőfinek „A rab” c. költeményét. Solymossy Endre biz. elnök pedig az előadásért a hallgatók nevében köszönetét fejezte ki.

A Hymnusszal kezdődött érdekes előadás most is a szózat lelkes élenklésével végződött. A jövő vasárnap Szakáts Zoltán városunk országgyűlési képviselője tart előadást, s ennek végeztével osztatnak ki a múlt év őszén rendezett tanonckiallitáson nyert jutalmak is a kiállítók között. Igen kíváncsú, hogy e nevezetes aktuson az iparosság és értelmiség köréből egyaránt, mentől többen vegyenek részt.

Erdőbirtokosokat érdeklő miniszteri rendelet.

(3. folytatás.)

VI. Eltérően az 1899. évi 15217. számú végrehajtási rendelet I. rész 68. §-ától, felhatalmazom a közigazgatási erdészeti bizottságot, hogy megokolt esetekben a már jóváhagyott erdőőrzési szervezetek megfelelő módosítása iránt saját hatáskörében intézkedhessenek, kivéve azt az esetet, ha a módosítás az erdőbirtokosok nagyobb megterhelését (a szervezett létszám és javadalmaszása esetén) vagy az erdőőrzés intenziválásának csökkentését (a szervezett létszám és javadalmaszása esetén) vonja maga után, ilyen esetekben a szervezet módosítását elrendelő határozat előzetes jóváhagyásom végett ezentul is hozzam terjesztendő fel.

VII. A közigazgatási erdészeti bizottság elnökének az 1898. XIX. t.-c. 61. §-ának utolsó bekezdésében említett hatáskörét, a mely szerint a közigazgatási erdészeti bizottság hatásköréhez tartozó, halasztást nem tűrő esetekben saját felelősségére intézkedhetik, a jelen rendelet nem szünteti meg.

Hatályban marad továbbá az 1897. évi 3252. számú körendeletnek az az intézkedése is, a mely szerint el nem odázható sürgős esetekben, a szükséges rendkívüli erdőhasználatokat, a közigazgatási erdészeti bizottság elnöke saját felelősségére engedélyezheti, mind a mellett egyfelől azzal a kiterjesztéssel, hogy ilyen engedélyeket a bizottság elnöke az állami kezelés alatt nem álló erdők bir-

tokosainak is adhat s másfelől azzal a korlátozással, hogy az elnöknek ez a hatásköre a közigazgatási erdészeti bizottságnak a jelen rendelet II. pontjában megállapított hatáskörén túl nem terjedhet.

VIII. A jelen rendeletben említett ügyeknek tárgyalásra való előkészítésénél, érdemleges tárgyalásánál és I. foku határozattal való elintézésénél ugyan az az eljárás követendő, a mely a közigazgatási erdészeti bizottság I. foku intézkedési köréhez tartozó összes ügyekre vonatkozólag a fennálló szabályokban, utasításokban és rendeletekben elő van írva.

Különösen is figyelmeztetni kívánom azonban a közigazgatási erdészeti bizottságot e tekintetben a következőkre:

1. Üzemtervtől, vagy üzemtervet pótló hatósági intézkedéstől eltérő fahasználat és mellékhasználat csak az erdőbirtokosnak, illetőleg az erdőbirtokos törvényes képviselőjének, vagy meghatalmzottjának kérelme alapján engedélyezhető. Másoknak a birtokos nevében, vagy a birtokos hozzájárulására, vagy szerzett jogokra való egyszerű hivatkozással beterjesztett ilyen kérelmei tárgyalás alá sem vehetők.

Az 1898. XIX. t.-c. II. cime alá tartozó közös birtokosságoknak ilyen ügyekben beadott kérvényeihez csatolniuk kell a kérelem tárgyában törvényszerűen hozott s jogerőssé vált gyűlési határozatot is; ettől való eltérésnek csak azon sürgős esetekben lehet helye, a midőn a közös birtokosság elnökének — a gyűlés utólagos jóváhagyásának reményében — nemcsak joga, hanem kötelessége is eljágni.

Az Ö Felsőge legfelsőbb kegyurasága alá tartozó egyházi személyek és testületek haszonélvezetében levő erdőkben fogatosítandó rendkívüli használatok engedélyezése iránt benyújtott kérvények tárgyalásához pedig a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur előzetesen megszerzendő elhatározásának, illetőleg észrevételeinek bemutatása is mindig megkövetelendő; az ezekkel fel nem szerelt beadványok tehát érdemleges tárgyalás előtt kiegészítés végett visszaadandók.

2. A tárgyalás alá kerülő ügyek megfelelő előkészítése tekintetében megjegyzem, hogy az állami kezelés alatt álló erdőket és kopár területeket illető ügyekben a m. kir. állami erdőhivatal és a kir. erdőfelügyelőség szakvéleménye mindig meghallgatandó.

Továbbá az állami kezelésbe vétellel kapcsolatos járulékok kivetésére és az 1898. XIX. t.-c. alapján vezetett nyilvántartások helyesbítésével kapcsolatos járulékok módosításokra vonatkozó intézkedések megtétele előtt pedig a m. kir. állami erdőhivatalok által 3 példányban bemutatott kivetési lajstromokat, illetőleg szaporodási és apadási lajstromokat a m. kir. pénzügyi igazgatóság mellé rendelt számvéviséssel, illetőleg számvéviségi kirendeltséggel is meg kell vizsgáltatni és záradékoltatni.

(Folyt. köv.)

Különfélék.

— **Lapunk mai számát** — tekintettel a nemzeti ünnepre — egy nappal előbb adtuk ki; közölve egyúttal a hozzánk beküldött alkalmi műsorokat, melyekből helybeli előfizetőink pontos tájékozást szerezhetnek a hazafias ünnepélyekről.

— **Március 15.** A szabadság emlékünnepe, mai napon a székely anyavárosban a következő sorrendben tartják meg a hazafias ünnepélyeket:

1. Az állami szakiskola ifjúsági önképzőköre **d. e. 9 órakor**. Műsor: 1. Hymnusz. Énekli az ifj. daloskör. 2. Megnyitó. Tartja az önképzőkör vezetője Spaller József tanár. 3. Március 15. Ábrányi E-től. Szavalja Bdorszki S. III. éves növendék. 4. Ünnepi beszéd. Tartja Kovács Imre III. éves növendék. 5. Honfidal. Énekli az ifjúsági daloskör. 6. „Előre” Tóth K.-tól. Szavalja Sztrahunya János IV. éves növendék.

2. A római katolikus főgimnázium Baróthi Szabó Dávid önképzőköre a főgimnázium disztermében **délelőtt fél 10 órakor**. Műsor: 1. Hymnusz. Énekli az ifjúság énekkara. 2. Ünnepi beszéd. Tartja György Dénes VIII. o. t. az önképzőkör elnöke. 3. Talpra magyar. Szavalja: Zbinyovszky Jenő VIII. o. t. 4. Egy gondolat bánt engemet. Melodráma. Szövegét írta Petőfi; zenéjét szerezte Kapi Gyula. Előadja Ferenczy Károly VIII. o. t. Zongorán kíséri Gonda Tibor V. o. t. 5. Március idusán Jánosy Bélától. Szavalja Jánosy Sándor VII. o. t. 6. Dalok a szabadságharcból. Énekli az ifjúság énekkara. 7. Nagy idők. Drámai költemény Balogh Istvántól. Előadják György Dénes VIII. o. t. (Költő); Boga Alajos VII. o. t. (Kossuth); Oláh Imre VII. o. t. (Bezerédy, Batthyány); Orbán Domokos VI. o. t. (Széchenyi). 8. Bezáró-beszéd. Tartja Ráduly Simon főgimn. tanár, az önképzőkör védnöke. 9. Hunyadi-induló. Előadja az ifjúság zenekara.

3. A kir. főreáliskola ifjúsága az intézet tornacsarnokában **d. e. 10 órakor**. Műsor: 1. Nyitány, előadja az ifjúsági zenekar. 2. Ünnepi beszédet mond Bartos Sándor VIII. o. t. 3. „Szabadságdal“, előadja az ifjúsági ének. 4. „Nemzeti dal“, szavalja Borbély Antal VII. o. t. 5. „Hymnusz“, előadja az ifjúsági ének- és zenekar. 6. „Petőfi“, irta Inczédy L., szavalja Friedmann Zsigmond VII. o. t. 7. „Gondolatok őseinkre“, előadja az ifjúsági ének. 8. „Március 15-én“, irta és szavalja Baranyay József VII. o. t. 9. „Induló“, Lehártól, előadja az ifjúsági zenekar.

4. Az ev. ref. kollegium Ifjúsági Petőfi-Önképzőkörre a kollegium tornacsarnokában **d. e. háromnegyed 11 órakor**. Műsor: 1. Hymnusz, Erkel-től; előadja az ifjúsági ének- és zenekar. 2. Nemzeti dal, Petőfittől; szavalja Lányi Andor VII. o. t. 3. Szülőföldem, Erdődi E.-től; előadja az ifj. ének. 4. Alkalmi ünnepi beszéd (pályanyertes); irta Molnár József VIII. o. t.; mondja: Kovács N. Pál VIII. o. t. 5. Fantasie-ballet. Berlioz-tól; hegedű-solo zongora-kísérettel; előadják: Pálffy Béla VIII. o. t. és Varró Berta öngagsága. 6. Drámai részlet (Szerdahelyi: Széchenyi és Kossuth c. művéből); előadják: Dénes Dezső VIII. o. t. (Kossuth) Győrfi István VIII. o. t. (Batthyány) és Bulla Sándor VIII. o. t. (Irinyi). 7. Stefanie Gavotte, Cibulkától; előadja az ifjúsági zenekar. 8. Ezer év után, melodráma, Pósatól; szavalja Nagy Elek VIII. o. t., zongorán kíséri Varró Berta öngagsága. 9. Kurucz dalokat hegedűkísérettel énekelnek: Székely Zoltán VII. és Bartha Albert VIII. o. t. 10. Igazgatói zárszó s a Gidófalvy-ösztöndíj kiosztása. 11. Hunyadi-induló, Erkel-től; előadja az ifjúsági zenekar. Adományokat a kolozsvári „Szabadság-szobor“ javára köszönettel fogadnak.

5. A Székely Dalegylet a Budapest-szálló színháztermében **d. u. 2 órakor**. Műsor: 1. Nyitány a helybeli zenekar által. 2. Szózat Egressytől. Előadja a Dalegylet. 3. „Talpra magyar!“ Szavalja Csiki Albert egyt. tag. 4. Alkalmi beszéd. Tartja Vajda Ferenc ref. lelkész. 5. Kossuth dala, Paál Sándortól. Előadja a dalegylet. 6. Március tizenöt, Kertész Alberttől. Szavalja Mészáros Zoltán. 7. Szabadság napja, Bartók Lajostól. Szavalja: Groákné Szabó Kata urnő. 8. Hymnusz, Erkel-től. Előadja a Dalegylet. Az önkéntes adományokból begyűlt összeg fele része az agyagfalvi székely emlékoszlop javára fordítatik.

Ezekén kívül az összes iskolákban szünetel a tanítás és a legtöbbjében hazafias ünnepélyt is rendeznek. Miután csak a főnnebbi műsorok érkeztek be szerkesztőségünkhöz, a többiekét közölni módunkban nem állott.

— **Kinevezés.** A földmívelésügyi m. kir. miniszter G o h n Emil erdészeti végzett főiskolai hallgatót a székelyudvarhelyi m. kir. állami erdőhivatalhoz ideiglenes minőségű erdőgyakornoknak nevezte ki.

— **Hivatali címváltozás.** A földmívelésügyi m. kir. miniszter a Brassó-, Csik, Háromszék- és Udvarhelyvármegyék területére kiterjedő hatáskörrel bíró, Brassó rendezett tanácsu városban székelő és K e n e s s e y Béla kir. kulturmérnök vezetése alatt álló „X. ker. m. kir. kulturmérnöki hivatal“ címét „M. kir. kulturmérnöki hivatal“-ra változtatta. A hivatal személyzete a vezető főnökön kívül: L á s z l ó Domokos és T o l n a y Ödön, mérnök, U j v á r y Dezső, S a b r á n s z k y János, B a l á s Ernő és Halmágyi Gábor segédmérnök, valamint K e r e s z t e s Lajos irodai segédtszökből áll. A címváltozást ajánljuk az érdekelt hatóságok és közönség figyelmébe.

— **Székely-Társasági ügyek.** A marosvásárhelyi Székely-Társaság tegnap este tartotta meg 111-ik összejövetelét László György vendéglőjében Marosvásárhelyt. Ez alkalommal M e l c e r Mór tag „A házi iparról“ érdekes felolvasást tartott s azonkívül más társasági ügyeket intéztek el. — Az összejövetelről kiadott értesítésben közli az elnökség a következő változásokat, melyek a társaság által kiadott évkönyvben kiigazítandók, hogy t. i. a parajdi Székely-Társaságnál elnök: Kovács Mihály áll. isk. igazgató; titkár: K a k u s György áll. isk. tanító; pénztárnok és gazda: K l ö r Vilmos körjegyző. — A közérdeklődés ébren tartása szempontjából is ohajtandó volna, hogy a városunkban és vármegyénkben megalakított — Székely-Társaságok életjelt adjanak magukról s közbe-közbe a nyilvánosság előtt munkálkodásukat ismertessék a társasági titkárok. Így azt hiszi

a nagyközönség, hogy tisztességükkel kifolyólag elvállalt társadalmi hivatásuk körében semmit sem dolgoznak. Pedig hát a csiktusnádi kongresszus programjából s a mindennapi életből bizonyára ki-kikapnak egy-egy alkalomszerű adatot és megvalósítása érdekében sokszor érdekesítő tanácskozásokat tartanak. Példa erre a marosvásárhelyi Székely-Társaság, mely immár a 111-ik összejövetelét tartotta meg s úgy vagyunk értesülve, hogy minden egyes összejövetelnél a székelység ügyének használt legalább egy-egy porszemnyit. Ezért azt mondjuk, hogy mindnyájan ébren legyünk s az arra hivatottak nemes ügyhöz méltó szeretettel v e z e s s e n e k lankadatlanul. — A székelység napról-napra fogy, rajokban hagyja el ezt a földet, melyen „apáink vére folyt“ ...

— **A firtosvárbeli lakat.** Báró Orbán Ottó, ki csak az elmúlt napokban adta át nagynevű fivére: báró Orbán Balázs diszruháját az Udvarhelyvármegyei Muzeum-Egyesületnek, ismét érdekes régiséggel gazdagította az egyesület már is becses tárgyakkal bíró gyűjteményét. Ez egy jókora nagyságu rozsdás lakat, mely állítólag mintegy 50 esztendeje van a báró örökében. A Firtosvár közvetlen szomszédságában szántás közben került napfényre s akkor Etédre vitték egy kovácshoz, hogy kulcsot csináltassanak hozzá. A kovácsnak megtetszett a régi rendszerű lakat és másikat adott érette cserében. Innen jutott Orbán báró birtokába s került most a „Székely-Udvarhely“ szerkesztősége útján a Muzeum-Egyesülethez. — Igen sok becses régiség van vármegyénk területén. A báró ur példáján sokan okulhatnának; — hasonló ügybuzgósággal gyűjtve össze a legjelenteklenebbnek látszó régiségeket is, amelyekkel különben elismerést érdemlő szolgálatot teszen mindenki a székelység őstörténelmének.

Elhagyott gyermekek menhelye. A marosvásárhelyi Székely Társaságtól a következő tájékoztató sorokat vettük: A marosvásárhelyi állami gyermek menhely 1904. év november hó 16-án megkezdte működését s ez ideig 100 olyan gyermeket vett föl kötelekébe, kik vagy teljesen árvák, vagy „szülőik nyomára“ folytán állami gondozásra szorulnak. Minthogy tudomásunkra jutott hogy e vármegye területén sok az olyan gyermek száma, akik különféle okoknál fogva éheznek és az elpusztulás veszélyének vannak kitéve és az állami gyermekmenhelybe való felvételöknek akadályát a felvétel körüli eljárás hiánya képezi, szükségesnek tartjuk az alanti tájékoztatást ide iktatni: Minden talált, valamint hatóságilag elhagyottá nyilvánított gyermeknek igénye van állami gyermekmenhelybe való felvételre, akinek eltartásra és nevelésre köteles és képes hozzá tartozói nincsenek és akinek eltartásáról és neveléséről a rokonok, jötevők, jótékonyintézetek keletlen nem gondoskodnak. Az elhagyottá nyilvánítás végleges megállapítása a gyámhatóság hatáskörébe tartozik. Árvaszéki intézkedés előtt a község, illetve város, az elhagyottnak mutakozó gyermeket köteles mindaddig gondozásába tartani, amíg a menhely kötelekébe fel nem vétetik. A menhely pénztára az elhagyottá nyilvánított gyermek gondozási díját a menhelybe felvétel napjáig a községnek visszatéríti. A felvétel körüli eljárás a következő: Az összes közigazgatási hatóságok (hatósági közegek) kötelesek azonnal bejelenteni az árvaszékeknek, a főszolgabíróknak, polgármesternek, ha tudomásukra jut, hogy valamely 15 éven alóli gyermeknek életfentartása és nevelése anyagi eszközök hián biztosítva nincs. Községekben a szülő, vagy gyám, vagy nevelő szülő az előjárásához fordul és ott a gyermeknek sürgős felvételét kéri. Városban ez a jelentés megtehető a rendőrkapitányi hivatalnál, közigámnál, megyei és városi árvaszéknél, főszolgabíróknál vagy pedig a polgármesternél, mely hatóságok sürgős esetekben a gyermeknek az állami gyermekmenhelybe történő azonnali beutalása iránt intézkedhetnek. Halaszthatatlanul sürgős esetben, ha a gyermek létérdeke megköveteli és a hatósági intézkedést bevárni nem lehet, a gyermeket közvetlenül az állami gyermekmenhelybe lehet behozni, hol az igazgató főorvosnak intézkedésére a gyermek ideiglenesen azonnal felvétetik, mely esetben az elhagyottá nyilvánítás iránti eljárást az illetékes árvaszéknél az állami gyermekmenhely indítja meg. Ott, hol a távolsági viszonyok, az időjárás, a gyermek egészségi állapota, vagy egyéb körül-

mények a gyermeknek a menhelybe szállítását meg nem engednék, a gyermek az igazgató főorvos előzetes engedélye alapján a menhely rendszeresített telepén is fölvehető és elhelyezhető. Különben a menhely gondnoksága akár személyes, akár írásbeli megkeresésre készséggel ad minden részletre kiterjedő felvilágosítást. Marosvásárhely, 1905. évi február hó 22-én. A székely társaság nevében hazafias tisztelettel: Dr. Kömöcsy József elnök. Szentgyörgyi Dénes gazda, m. titkár.

— **Fillérestély.** A jótékony nőegyesület ma (szerdán) este igen változatos műsorral fogja megtartani fillérestélyét a Budapest-szálló nagytérben. Nos Gusztáv tanár pompás előképet rendez, vonatkozással március 15-ére. Az előképből kifolyólag egy nyomdász bemutatja a szabadsajtó első termékének: a „Talpra magyar“-nak nyomtatását eredeti könyvnyomdai gépen. Felhívjuk a közönség figyelmét az érdekes estélyre.

— **Az udvarhelyvármegyei népnevelési egyesület** vasárnap d. e. 11 órakor Hlatky Miklós elnök vezetése alatt igen érdekes és eszmékben gazdag lefolyású közgyűlést tartott az uri kaszinó helyiségében. A közgyűlés részletes tudósításának megszerkesztésével Nos Gusztáv titkár biztáknak meg s így azt jövő számunkban közölhetjük.

— **Közgyűlés.** A székelyudvarhelyi kerületi betegsegélyező pénztár B e t e g h Pál igazgatóelnök vezetése alatt tartotta meg vasárnap d. e. 11 órakor XII-ik évi rendes közgyűlését hivatali helyiségében. Megnyitó keretében az elnök viszapillantást tett a vezetése alatt történt fejlődésre, mely biztató jövőt ígér a hat évvel előbb bukás szélén állott humanus egyesületnek. Elmondotta és a számadásokból bárki meggyőződéssel szemlélteti, hogy 1899-ben közel 9000 K adósság terhelte a pénztárt, most pedig semmi adósság nélkül 7031 K 92 fillér vagyonnal rendelkezik a pénztár, holott emberbaráti kötelességét alapszabályai keretében még fokozottabban teljesítette, mint talán a megelőző időszakban. Ugy az igazgató-elnöknek, mint Kedves István pénztárnoknak és L a i b e r Dénes ellenőrnek jegyzőkönyvi elismerését és köszönetét fejezte ki a közgyűlés. Az üresedésbe jött igazgatósági és felügyelő bizottsági tagsági helyeket választás után betöltötte; elfogadta a számadást és a folyton haladást mutató mérleget s az igazgatóságnak a szokásos fentartásokkal a felmentvényt megadta.

— **Tarka színpad.** Fejér Dezső (a Kisfaludi színház volt igazgatója) vezetése alatt egy 12 tagból álló magyar irodalmi művész társaság fényes elite-varieté előadást tart e hó 18., 19. és 20-án a Budapest-szálló színháztermében tisztán családias műsorral. Belépti-díj elsőrendű asztaloknál 1 korona, más helyeken 60 fillér. Kezdeté este 8 órakor. Izletes ételekről Sükösd Miklós vendég-lős gondoskodik, ugyisintén pontos és figyelmes kiszolgálásról is.

— **Műkedvelői előadás.** F. hó 5-én Kisgalambfalva község Ifjúsági Egyesülete pompásan sikerült színelőadást tartott. Színe került a „Sárga csikó“. Meglepő volt az a könnyed mozgékonyasága és perdülekény előadása a kezű játékosoknak. Különösen kiemelendő Erzsike személyesítője (Ádám Rózsi) az egész közönség hálás tapsviharat kiérdemelt csinos játékaért. Az estély erkölcsi és anyagi sikere Paál Sándor tanító, Paál Sándorné és Ádám Jolán kitartó, fáradhatatlan buzgóságának az eredménye. Az előadást a község egyhangú ohajára ma megismételik.

Szerkesztői üzenetek.

SZ. B. ETÉD. A cikket megkaptuk és jövő számunkban közöljük. Máskor is szívesen látjuk.

Közgazdaság.

Az udvarhelyvárm. gazdasági egyesülettől.

Szám: 74 — 1905.

Értesítés.

Agh Endre közgazdasági író e hó 21-től 29-ig a vármegye különböző községeiben a Műtrágyázás ismertetése céljából ingyenes gazdasági előadásokat tart, mely előadásokra a gazdakörök figyelmét felhívjuk. Kérjük, hogy a kiirt időben az előadások meghallgatása végett a község valamely nagyobb termében minél tömegesebben megjelenni sziveskedjenek.

1. Nagyalambfalva március 21. d. u. 5 óra.
 2. Bethlenfalva március 22. d. u. 5 - 6 óra.
 3. Méréfalva március 24. d. u. 5—6 óra.
 4. Kápolnásoláhfalva március 25. d. u. 6 óra.
 5. Korond március 27. d. u. 6 óra.
 6. Hom.-Szent-Márton március 29 d. u. 6 óra.
- Felkérjük egyuttal az illető községben lakó

gazdasági egyesületi tag urakat, hogy az előadások látogatása érdekében a népet buzdítani és egyesületünk képviselőjében azokon maguk is megjelenni sziveskedjenek.

Székelyudvarhely, 1905. március 11.

Az elnökség.

A burgonya eltartása. A gazdáknak és kereskedőknek eminens érdeke, hogy a burgonyát tényleg át tudják tartani, hogy az meg ne fagyjon, ki ne csirázzon, el ne száradjon, egyszóval, hogy annak belső struktúrájában káros elváltozások be ne állhassanak. A burgonyát mint élő növényrészt legalkalmasabb száraz földben 20—25 cm. mélységben eltenni. Ezen csekély mélység abból a célból alkalmas, mert itt a burgonya nincsen éleny (oxigén) hiányában. Nagyobb mélységben már a burgonya könnyen intramolekuláris lélegzésre szorul, ami rothadását idézi elő. Veszélyes azonban a burgonyát csekély gödrökben eltenni, mert itt — könnyen érthető módon — a csirázási folyamat állhat be.

Nyílt-tér.*

Pál István urnak műasztalos Székelyudvarhelyi.

Udvarhelyvármegye Múzeum-Egyesületének választmánya az Önnél megrendelt és a mai napon beszállított butorokat elfogadta.

Midőn Önt erről értesítjük, egyben fogadjuk a választmány elismerését az asztalos és eszterga ipar terén kifejtett munkásságáért.

A készített butorok igényeinknek teljesen megfelelnek; úgy az anyag, valamint a kivitel tekintetében általános tetszésben részesültek.

Székelyudvarhely, 1905. febr. hó.

Pálmay József
titkár.

Hollaki Arthur,
elnök.

* Az e rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget nem vállal a Szerk.

Eladó sarju, széna. 10 szekérrel lónak való, 3 szekérrel szarvasmarhának való. Homoródvárosfalván Bedő József-nél. 85.

Sarju, széna és zab

eladó Darócon. Bővebbet a jegyzőnél. 84.

Kiadó lakás a Kossuth-ut-cában.

Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám alatt egy 4 szoba, konyha, kamra, kitűnő pincék- és mellékhelyiségekkel, külön udvarral és a Küküllő partján levő kerttel folyó évi Szent-Györgynaptól kiadó. Értekezhetni a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában.

Sz. 170—905. kj.

Árverési hirdetmény.

A homoródmási község előjárósága közhírré teszi, hogy a tulajdonát képező s italkiméresi engedéllyel bíró helyiség 2 lakrész 1 konyha

s más melléképületekkel együtt 1905. évi április 24-től kezdődő, 3 egymásután következő évre vagyis 1908 április 24-ig terjedő időre a többet ígérőnek haszonbérbe adja. Kikiáltási ár 240 korona. Árverési határidő 1905. évi március 5-én délután 2 óra.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a körjegyzői irodában megtekinthetők.

A község előjárósága

Homoródmáson, 1905 február 10.

Barra Lajos, 56 2—3 **Józsa Dénes,**
kjsz. kbíró.

Kerestetik egy száraz, egészséges, tiszta két szobás lakás konyhával április elsejére. Cím e lap kiadóhivatalában.

Szám: 831—905. szb.

Pályázati hirdetés.

Bordos, Rava, Csőh, Szent-Demeter községekből Bordos székhellyel alakított körjegyzői állás üresedésbe jöven, arra pályázatot nyitok.

Javadalmazása:

Fizetés az államkincstártól	800 K,
„ a községektől — — —	400 „
Lak- és irodabér — — —	150 „
Anyakönyvi dologi kiadásokra	120 „
Iroda átalány — — —	90 „
Uti-átalány — — —	120 „

Összesen: 1680 K.

Ezen kívül megilleti a körjegyzőt a magánmunkálatok szabályrendeletileg megállapított díjai.

Felhívom mindazokat, a kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-c. 6. §-ban, illetőleg az 1900. évi XX. t.-c. 3. §-ában előírt minősítést s eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokat hozzám 1905. április hó 20-ig annál is inkább adják be, mert a később beérkező kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

Székelykeresztúr, 1905. február 27-én.

78. 3—3

Bíró Dénes, szolgabíró.

Réz- és ruggyanta-bélyegzők egyesek hivatalok



testületek számára, valamint „Gumosit” jelző készülékek üveg, porcellán-, vas-, bádóg-, kőfa, vászón, zsák, vitorla-, vászón, jute, posztó és állatokjelzésére, égető-, vasak, érc értékgyek-, ajtó-táblák; bronz ajtó

tábla vésett névvel, horganyból fekete alappal öntött termézetes fényezett betűkkel, ajtó- és kulcsszámok, monogramok pecsétnyomónak és ruhajelzéshez, valamint himzéshez, „Diadal” legolcsóbb és legjobb ruggyanta kézi nyomda kaphatók és megrendelhetők Betegh Pál könyvpapír-, író- és rajzszerszerezésében Székelyudvarhelyt, (Kossuth-utca)

Tanulónak heti díjazással

2—3 középiskolai, vagy 4 polgári osztályt végzett fiút azonnal fölvesz a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatala. Személyes jelentkezések naponta d. e. 8—12 és d. u. 2—6 óráig történhetnek Kossuth-utca 15. szám alatt, Betegh Pál könyv- és papirkereskedésében.



Saját magát károsítja, ki szőlőoltvány-szükségletét nem fedezi a

Küküllőmenti Első Szőlőoltvány-telepnél.

Tulajdonos: Caspari Frigyes Medgyes, N.-Küküllőm. A telep oltványait az elmúlt száraz nyáron naponta több mint 2 millió liter vízzel öntözték, miáltal az oltványok ideálisan fejlődtek.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. 1—20

Schicht-szappan

„szarvas“

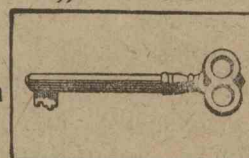
vagy

„kules“



Jegygyel

legjobb, legkládósabb s ennél fogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkatrésztől mentes.



Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht” névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Ajánlja dusan felszerelt áruaktárát férfi és női ruhaszövetekben a legolcsóbbtól a legfinomabbig, mindennemű ruházati cikkekben. Kész férfi és iskolás gyermekruhákban.

Férfi és női diszkalapok, cipők és nagy választék fehérneműekben, kitűnő hazai gyártmányú vásznakban, asztalneműekben és butortakarókban, futószőnyegekben, nagy szőnyegekben.

Összes ruhadiszek, nap- és esernyőkben nagy választék.

Szabó- és kárpitos kellékekben, bluzok és alsószoknyákban állandó nagy raktár.

Legolcsóbb árak!

Szappanok, illatszerek, fog- és ruhaképek

Uti bőröndök a legnagyobb választékban.



CLAYTON & SHUTTLEWORTH

Budapest, Váci-körút 63.

Által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgépek,

szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztítórosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák,

sorvetőgépek, Planet jr. kapálók, szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egyetemes acél-ekék, 2- és 3-vasu ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

